

PUUMARKKINATYÖRYHMÄN KOKOUS 1/2019

Aika to 28.3.2019 klo 13.00–15.00

Paikka MMM, Niskavuori (Hallituskatu 3-5, Helsinki)

Osallistajat Juha Niemelä, Maa- ja metsätalousministeriö (pj.), Ari Eini, Suomen metsäkeskus, Juha Hakkarainen, MTK, Anu Islander, Metsäteollisuus, Marja Kokkonen, Maa- ja metsätalousministeriö, Matleena Kniivilä, Luke, Katja Kurki-Suonio, Energiateollisuus, Kai Merivuori, Sahateollisuus, Juha Mäntylä, Metsäliitto, Seppo Niiniaho, Stora Enso, Sami Oksa, UPM, Olli Puukko, Metsähallitus MT, Helena Silvonon, Ulkoministeriö, Sixten Sunabacka, Tornator, Teppo Säkkinen, Maa- ja metsätalousministeriö, Eija Vallius Metsänhoitoyhdistys, Satu Rantala, Maa- ja metsätalousministeriö (siht.), alustajina Aarre Peltola, Luke ja Aku Mäkelä, Kuutio

1 Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen (liite 1)

Puheenjohtaja Juha S. Niemelä avasi kokouksen kello 13.07. Puheenjohtaja kokosi ajankohtaista keskustelua metsäasioista. Vaalikentillä keskustelu hakkuumääristä on käynyt kuumana. Hakkuumääriin hallitus ei kuitenkaan voi vaikuttaa. Olisi tärkeää suunnata keskustelua kokonaisuuksiin. Esimerkiksi substituutiovaikutuksia ei vielä tuoda laskelmissa kovin hyvin esiin.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio (liite 1).

2 Tiedoksi markkinakatsaukset

Merkittiin tiedoksi saadut Metsäteollisuus ry:n markkinakatsaus (liite 2a) ja MTK ry:n katsaus (liite 2b).

Juha Hakkarainen esitteli tuloksia kevään 2019 Metsätutkasta, jossa kysyttiin metsänomistajien näkemyksiä MTK:n eduskuntavaalivoitteilta. Tärkeimmiksi nousivat puurakentamisen ja puun käytön edistäminen sekä metsänomistajien omaisuudensuojan vahvistaminen. Toisessa ääripäässä oli tavoite luoda uusia liiketoimintamalleja luontomatkailuun ja keruutuotteisiin. Huomionarvoista Hakkaraisen mukaan on tässäkin tutkimuksessa se, että metsänomistajille metsien monimuotoisuuden turvaaminen on jopa aavistuksen tärkeämpää kuin metsien kasvun lisääminen.

Anu Islander kommentoi, että metsien kasvun lisääminen on merkittävä tekijä metsäteollisuuden kannalta. Se luo myös paremmat mahdollisuudet monimuotoisuudesta huolehtimiseen, missä vapaaehtoisuuteen pohjautuvat toimet ovat keskeisimpiä. Islander myös korosti logistiikkaan ja liikenneväyliin liittyvien tekijöiden merkitystä, mikä havaitaan kelirikkoaikaan erityisen selkeästi. Hän totesi, että metsätieto on saatu tällä hallituskaudella hyvälle tolalle, mutta tätä työtä on jatkettava.

Myös muissa puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota liikenneväyliin ja metsätiedon kehittämiseen, mistä myönteisenä esimerkkinä puheenjohtaja mainitsin laserkeilauksen parantuvan laadun.

Useissa puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota pitemmän aikavälin tarkastelun tärkeyteen. Esimerkiksi Kai Merivuori toivoi, ettei Suomen vaalivuoden 5 miljoonaa metsäasiantuntijaa puhuisi ratkaisuja tehtäessä vaalikausista vaan metsäasukopulvistä. Juha Mäntylä toivoi, että tarkasteltaisiin esimerkiksi vuosien 2030–2040 tilannetta, kun puhutaan hiilinieluista.

Hakkarainen huomautti, että puhe hakkuiden rajoittamisesta voi vaikuttaa välillisesti investointihalukkuuteen. Sixten Sunabacka kertoi Tornatorin tekemistä laskelmista, joissa kiertoaikaa pidennettiin 20 vuodella. Liikevaihtoon ja kannattavuuteen kiertoaikojen pidentämisellä on hyvin merkittävä vaikutus.

Marja Kokkonen kertoi, että hakkuutavoitteista kysytään paljon. Hakkuutavoite on ollut jo vuodesta 1999 markkinoiden ja toimintaympäristön mittari. Se on yksi mittari muiden joukossa, kuten myös vaikkapa metsäteollisuuden liikevaihdon kehittyminen. Nyt kun lähestytään asetettua hakkuutavoitetta, on syytä huomata, että asetettu hakkuutavoite on ensimmäistä kertaa muu kuin teknistaloudellinen eli nyt siinä on otettu huomioon kokonaiskestävyys. Hakkuutavoitemittari on tarpeellinen, jotta voidaan puhua hiilinelutavoitteista.

Sami Oksa totesi, ettei pidä unohtaa tehokasta metsänuudistamista, hyvää metsänhoitoa ja metsänjalostusta. Puheenjohtaja totesi näiden olevan myös hyvää valmistautumista ilmastonmuutokseen.

3 Päivitetyn metsästrategian jalkauttaminen, Marja Kokkonen, MMM

Marja Kokkonen kertoi valtioneuvoston vahvistaman päivitetyn kansallisen metsästrategian jalkauttamisesta. Periaatepäätös tehtiin helmikuussa ja strategia julkaistiin maa- ja metsätalousministeriön julkaisuna (2019:7). Kokkonen esitteli strategian painopistealueet ja kertoi viestintätoimista. Strategiajulkaisu on toimitettu mm. kaikkiin puoluetoimistoihin. Tuleva hallitusohjelma vaikuttaa paljon siihen, millaisilla resursseilla strategiaa seuraavan hallituskauden ajan tehdään. Keskustelussa hän totesi, että metsästrategia ei ollut eduskunnassa käsiteltävänä, mutta se pohjautuu eduskunnan hyväksymään metsäpoliittiseen selontekoon. Tavoitteisiin tehtiin nyt vain pieniä tarkastuksia, esim. lisääntynyt kasvu ohjautuu kasvaviin hiilinelutavoitteisiin.

Puuperäisten vientituotteiden edistämistyötä tehdään TEM:n johdolla. Kaikki strategian hankkeet on tarkoitus valmistella syyskuun metsäneuvostossa esiteltäviksi, myös mahdolliset vienninedistämiseen liittyvät hankkeet. Tähän liittyvää Business Finlandin työtä ja kokonaisrahoitusta halutaan lisätä, mutta suuntaamisesta ei ole vielä päätöksiä. Uuden pääjohtajan valinta jäi nyt hallituksen pöydälle.

Keskusteltiin kemeran jatkosta. Kokkonen kertoi, että kehysvalmistelussa on lähdetty siitä, että kemeran taso säilyy ja Metsossa säilyy vähintäänkin rahoituksen nykytaso. Rahaa tarvitaan lisää, mikäli halutaan saavuttaa tavoitteet. Hiilikaupan tukemisesta kannusteina on kirjattu, että "selvitetään". Tässä on kyse melko monipolvisesta asiasta. Selvityshanke saatetaan saada ensi vuonna hankehakuun.

Ari Eini totesi, että metsästrategian hankkeiden priorisointi vastaa hyvin käytävään vaalikeskusteluun, mutta myös pitemmän aikavälin tarkasteluun. Hän kertoi, että SMK:lta on tulossa koko ajan metsien kasvusta huolehtimiseen ja sen edistämiseen uutta, esim. vesakoitumisindeksi. Hän muistutti kuitenkin hoitamaan hyvin loppuun myös nykyisen kemerakauden. Samoin Juha Hakkarainen oli huolissaan siitä, että mikäli kemerarahaa ei käytetä, on se selkeä signaali, kun pohditaan, tarvitaanko tällaista rahaa vai otetaanko se muuhun käyttöön. Toiseksi Hakkarainen huomautti, että tuleviin suuriin järjestelyihin on pystyttävä reagoimaan. Tällaisia ovat metsäkatot sekä suometsien hoidon kokonaisuus.

Keskusteltiin hiilen sidonnasta ja myös maatalouden roolista siinä. Juha Mäntylä totesi, että oli pettymys, ettei maatalouden puolella keskustelusta päätellen voitaisi lainkaan puuttua hiilen sidontaan. Juha Hakkarainen totesi puolestaan, että peltojen raivaamiseen on kyettävä jotenkin puuttumaan. Pj. kertoi, että tukijärjestelmään on tulossa muutoksia. Ratkaisuisia on paljon vaihtoehtoja, ja jos esimerkiksi ehdotetaan maksuja tai kieltoja pellonraivaukseen, aiheutuu pelkäästä ehdotuksesta hankalia seurauksia, kuten aavistusraivauksia metsästä pelloksi.

4 Teema-aiheena tilastointi, Aarre Peltola, Luke (liite 3)

Luonnonvarakeskuksen Aarre Peltola esitteli ajankohtaisasioita puukaupan tilastoinnista. Peltola esitteli puukauppatilastoinnin kehittämisen esiselvitystä ja sen taustoja, tavoitteita, haasteita ja budjettia. Puukauppatilaston kehittämisen esiselvityksen seuraavassa vaiheessa etsitään noin 30 taholta asiantuntijoita, joille lähetetään sähköinen kyselylomake ja heitä haastatellaan. Peltola pyysi sähköpostiinsa ehdotuksia tahoista ja henkilöistä. Lisäksi kuullaan metsätilastojen asiakkuusryhmää, jonka perustamista Peltola esitteli. Ryhmän ensimmäinen kokous on 16.4. ja kokouksia on 2–3 vuodessa. Samoin hän kertoi puukauppatilastojen kehittämisestä ja läpivalaisuryhmän työstä Suomen Virallisen Tilaston (SVT) järjestelmässä.

Keskustelussa todettiin, että on tervetullutta, että käydään tilastointia kunnolla läpi. Hintatiedoilla on iso merkitys sahatuotteiden hinnoitteluun, totesi Merivuori. Islander totesi, että aluejaosta on keskusteltu pitkään, eikä se nykyisellään palvele tarkoitustaan. Hän kertoi, että Metry on toimittanut aluejakoon liittyvää testiaineistoa Lukelle.

5 Kuution tilannekatsaus, alustaa Aku Mäkelä, Kuutio (liite 4)

Aku Mäkelä Suomen Puukauppa Oy:stä esitteli Kuution ajankohtaisia kuulumisia. Hän jakoi osallistujille vasta ilmestyneen Kuution Vuosikirjan 2018. Mäkelä kiitti kärkihankerahoituksen mahdollistaneen Kuution toteutumisen ja kertoi yhtiön talouden olevan tasapainossa. Hän esitteli hallituksen ja kertoi, että hallinnassa ei ole muutoksia, vaan yhä on tasapaino ostajien ja myyjien välillä.

Kuutioon on rekisteröitynyt kokouspäivään mennessä jo 150 organisaatiota. Loppuvuodesta 2018 alkaen ja alkuvuonna 2019 valtakirjalla lähetettyjen tarjousten määrä on romahtanut. Tähän yhtiö on reagoinut hinnoittelukampanjalla.

Mäkelä esitteli asiakastyytyväisyystutkimusta. Metsänomistajat ovat tyytyväisiä konseptiin. Metsäammattilaiset eivät ole aivan yhtä tyytyväisiä. Tyytyväisimpiä ovat he, jotka ovat integroineet oman järjestelmänsä Kuution järjestelmään ja käyttävät sitä rajapinnan kautta. Mäkelä toivoo ammattilaisilta suurempaa sitoutumista.

Keskustelussa kiitettiin Kuution konseptia ja toimintaa ja vedottiin mhy:iä palaamaan ja viimeisiäkin toimijoita laittamaan rajapinnat kuntoon ja ottamaan Kuution käyttöön. Todettiin, että pienimpien toimijoiden mahdollisuudet ja motivaatio uudistuksiin on heikompi kuin isojen toimijoiden. Rajapintaongelmaa ei kuitenkaan pidetty suurena, sillä rajapinta on metsätietostandardin mukainen. Sanottiin, että kun sahateollisuus tulee mukaan, on se iso harppaus eteenpäin. Ollaan nyt aallonpohjassa, mutta sieltä nousee. On hyvä, että Kuutio tekee strategiatyötä.

Puheenjohtaja kysyi valtakirjakauppasuosituksien käyttöönotosta. Molempien markkinaosapuolien edustajat vakuuttivat, että se on otettu käyttöön. Puheenjohtaja muistutti, että suositus oli yhteinen, eli koko tämän työryhmän ja toimialan. Keskustelun päätteeksi hän kannusti toimijoita laittamaan rajapinnat kuntoon.

6 Keskustelu työryhmän asettamisesta valmistelevaan puukaupan tietoluovutuksia, Juha Niemelä, MMM

Juha Niemelä (pj.) kertasi puutavaran katkonnasta ja tietoluovutuksista parhaillaan käytävää julkista keskustelua. Teollisuus on nostanut esiin kilpailulainsäädäntöön liittyviä ongelmia, ja myyjäpuoli pitää toteutuneita tietoluovutuksia riittämättöminä sopimuksenmukaisen hakkuun valvonnan kannalta.

Ministeri Leppä on ehdottanut, että puukaupan tietoluovutuksia valmistelevaan asetettaisiin työryhmä. Puumarkkinaosapuolten mielestä on kuitenkin tullut selväksi, että yhteisen näkemyksen muodostamiseen ei näyttäisi olevan edellytyksiä. Tietoluovutuksista sopimiseen saattaa liittyä

kilpailulainsäädännöstä nousevia riskejä, minkä vuoksi työryhmän perustamista ei esitetä. Osapuolet pitivät parempana etenemistienä mallia, jossa puukaupan osapuolet sopivat puukauppakohtaisesti tietoluovutuksista keskenään.

Keskustelussa todettiin, että lainsäädäntö määrittelee minimivaatimukset. Virallinen mittaaja on antanut päätöksessään tulkinnan tietoluovutuksen minimivaatimuksista, jota ostajat noudattavat. Pitkä ”motolista” ei ole tavalliselle metsänomistajalle paras annettava tuote. Erilaisista lyhyemmistä listoista on tullut hyvää palautetta, koska ne ovat selkeämpiä. Muistutettiin, että on pidettävä sopimusjuridiikka erossa mittausjuridiikasta.

Seppo Niiniaho totesi, että tammikuussa saatiin 15 vuotta jatkuneet kartellioikeudenkäynnit loppuun. Nyt ei ole halukkuutta lähteä kokeilemaan liian laajan tietojenvaihdon rajoja. Metsäteollisuuden puunostajaorganisaatioiden näkökulmasta mhy:n kaksoisrooli on ongelmallinen. Niiniahon mukaan metsänomistajat itse saavat kyllä tiedot nähtäväkseen, ja vain harvoissa tapauksissa asiasta on edes keskusteltu, saati riideltä.

Eija Vallius totesi, että mhy:n näkemys on toisenlainen. Riittävästi tietoa ei ole annettu valtakirjan perusteella toimivalle mhy:lle pyydettyänsäkään. Tietystä esimerkkitapauksessa virallisen mittaajan mukaan mhy:n pyytämät tiedot olisi tullut kuitenkin antaa. Tämä osoittaa, ettei lain edellyttämän tietoluovutuksen sisältö ole kaikille ammattilaisillekaan selvää. Vallius näkee tiedonluovutusasian merkittävänä.

Pj. Niemelä totesi, että virallinen mittaaja on toimivaltainen lain tulkitsija ja lähes tuomioistuimen asemassa. Virallisen mittaajan päätöksistä voi valittaa mittauslautakuntaan. Virallisessa mittauksessa ei koetakaan olevan ongelmaa. Puheenjohtaja ilmoitti kantanaan, että edellä mainitun kaltaiset erimielisyydet tietoluovutuksen riittävydestä olisi luultavasti syytä antaa viralliselle mittaajalle tutkittaviksi. Puutavaranmittaukseen liittyvä neuvonta kuuluu virallisen mittaajan lakisääteisiin tehtäviin. Puheenjohtaja totesi lopuksi, että olipa asia iso tai ei, ei tehtäisi sitä itse omalla porukalla vieläkin vaikeammaksi.

7 Muut asiat

Juha Hakkarainen kertoi juuri tulleen tiedon Euroopan parlamentista, jossa parlamentti päätti kantansa kestävien investointien tukemiseen. Kestävän metsätalouden kriteerit pudotettiin tarkastelulistoilta pois. Todettiin keskustelussa, että tässä Suomi teki kovasti työtä edunvalvonnassa, minkä ansiosta jatkossa säästytään paljolta työltä. Jatkossa voisi kuitenkin olla hyvä, jos saataisiin laaja ja järkevä metsiä koskeva kriteeristö.

8 Seuraava kokous 23.5.2019 klo 9-11

Seuraava kokous on sovittu pidettäväksi 23.5.2019 klo 9–11.

9 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 14.37.